

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym do Sądu w dniu 20 lutego 2014r., powód M. R. wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w Ł., żądając zasądzenia kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania za przetrzymywanie go w warunkach uwłaczających godności człowieka (niedogrzone i zagrzybione cele, niewygodne materace, nieodpowiednie oświetlenie cel światłem jarzeniowym, brak ciepłej wody w celach, zamontowanie przesłon w oknach, brak intymności w kąciakach sanitarnych, osadzanie w celi przeludnionej bądź z osobami nie zrównoważonymi emocjonalnie, zbyt długi czas oczekiwania na wizyty lekarskie, brak zajęć kulturalno - oświatowych, kontrole osobiste w pomieszczeniach monitorowanych, małe place spacerowe). Powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu. /pozew k. 2- 7/

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Aresztu Śledczego w Ł., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany podkreślił, że wszystkim osadzonym zapewnia możliwość dbania o higienę osobistą, a drzwi od kąciaków sanitarnych zapewniają funkcjonariuszom możliwość kontroli osadzonych w celi, a osadzonym w podstawowym stopniu intymność. Pozwany zaprzeczył, aby powód przebywał w wyiębionych czy zagrzybionych celach o niewłaściwym oświetleniu. Pozwany przyznał, że w celach nie ma ciepłej wody, ale osadzeni mogą korzystać raz w tygodniu z kąpieli w łaźni. Pozwany natomiast zapewnił, że wyposażenie cel jest zgodne z obowiązującymi przepisami, oświetlenie w celach jest takie same jak w wielu innych instytucjach, a spacer odbywają się zgodnie z przepisami k.p.w. i innymi regulacjami szczególnymi. Pozwana jednostka zaprzeczyła wszelki innym zarzutom, jako nieprawdziwe bądź nieuzasadnione. /odpowiedź na pozew k. 27-31/

W piśmie procesowym z dnia 31 lipca 2014 r. stron powodowa jako podstawę swoich roszczeń wskazała art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c., podnosząc, że w pozwanej jednostce penitencjarnej doszło do naruszenia dobra osobistego powoda w postaci godności człowieka. /pismo procesowe k. 110 – 116/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. R. przebywał w Areszcie Śledczym w Ł. od 12 września 2012 r. do 23 grudnia 2013 r. /przesłuchanie powoda k. 299; notatka służbowa k. 187/

Powód w pozwanej jednostce przebywał w wielu celach. Początkowo 12 września 2012 r. powód został osadzony w celi nr 9 (pawilonu A/1) o powierzchni 11 m² z jeszcze jedną osobą, a następnie jeszcze tego samego dnia przeniesiony do celi nr 81 (pawilonu A/3) o powierzchni 26,11 m², gdzie przebywał do 7 marca 2013 r. wraz z pięcioma, sześcioma bądź 7 innymi osobami. W dniu 8 marca 2013 r. powód został przeniesiony do celi nr 83 (pawilonu A/3) o powierzchni 11,37 m², przy czym do 31 maja 2013 r. wraz z dwoma innymi więźniami, następnie od 1 do 3 czerwca 2013 r. z jednym osadzonym, a od 4 do 24 czerwca 2013 r. z dwoma osadzonymi. Od 25 czerwca 2013 powód zajmował celę w pawilonie A/3 nr 84 o powierzchni 12,04m² wraz z trzema innymi osadzonymi. W dniu 1 lipca 2013 r. został przeniesiony do celi nr 15 (w pawilonie C/1) o powierzchni 4,8 m², gdzie do 11 lipca 2013 r. w celi tej powód przebywał sam. W dniach od 12 do 14 lipca 2013 r. powód był osadzony także sam w celi nr 16 (pawilonu A/1) o powierzchni 4,84 m². Kolejnego dnia tj. 15 lipca 2013 r. powód krótko przebywał w celi nr 46 (pawilonu A/2) o powierzchni 12,06 m² wraz z dwoma innymi osadzonymi i jeszcze tego samego dnia został przeniesiony do celi nr 147 (pawilon A/4) o powierzchni 12,05 m², przy czym do końca lipca przebywał tam wraz z dwoma innymi osobami, a następnie w okresie od 1 do 6 sierpnia 2013 r. z jednym osadzonym. W dniach od 7 do 20 sierpnia 2013 r. powód przebywał w celi nr 84 (pawilonu A/3) o powierzchni 12,04 m² wraz z trzema innymi osobami. Od 21 sierpnia do 2 września 2013 r. powód został umieszczony w celi nr 83 (pawilonu A/3) o powierzchni 11,37 m², a od 3 września 2013 r. sam w celi nr 15 (pawilonu A/1) o powierzchni 4,7 m².

W dniu 22 września 2013 r. przeniesiono powoda do celi nr 131 (pawilonu B/4) o powierzchni 6,16 m², gdzie do 17 listopada 2013 r. przebywał sam bądź jeszcze z jednym osadzonym. W okresie od 18 listopada do 23 grudnia 2013 r. powód przebywał sam w celi nr 97 (pawilonu B/3) o powierzchni 5,17 m². /notatka służbowa k. 187-188/

(...) Areszt Śledczy jest jednostką penitencjarną przeznaczoną głównie dla osób tymczasowo aresztowanych. W jego ramach funkcjonują również oddziały, na których przebywają osoby skazane. /okoliczność znana Sądowi z urzędu/

Wśród osadzonych w areszcie są także osoby nie zrównoważone emocjonalnie. Osoby te są zakwaterowywane w celach mieszkalnych wspólnie z innymi więźniami. Osoby te straszą współosadzonych popełnieniem samobójstwa. Mogło się zdarzyć, że powód był zakwaterowany w jednej celi z takimi osobami. /zeznania świadka Z. D. k. 218 odw.; przesłuchanie powoda k. 299/

Na terenie Aresztu Śledczego w Ł. znajduje się 7 podstawowych budynków, oddanych do użytku w 1963 r. Są wśród nich 3 pawilony mieszkalne o tej samej strukturze i kubaturze. Pawilony aresztu usytuowane są równolegle do siebie, a pomiędzy nimi znajdują się place spacerowe. /okoliczność znana Sądowi z urzędu/

Generalny remont w Areszcie Śledczym był przeprowadzany w latach 2002 – 2007. Zakres prac polegał na uzupełnieniu ubytków tynku, wymianie instalacji elektrycznej oraz wymianie bądź naprawie sprzętu kwaterunkowego tj. stołów, szafek, łóżek. Sprawdzana była drożność instalacji c.o. i wymienione zużyte muszle klozetowe oraz umywalki. W celach wydzielono kąpiki sanitarne. /okoliczność znana Sądowi z urzędu/

W pomieszczeniach przeznaczonych do kontroli osobistej osadzonych w sektorze widzeń zostały zamontowane kamery monitorujące zachowanie osadzonych jak i funkcjonariuszy. /bezsporne/

Okna w celach mieszkalnych są odpowiedniej wielkości i umożliwiają należyty dopływ światła dziennego. We wszystkich oknach na polecenie sędziego penitencjarnego zamontowane zostały blendy, w celu zapobieżenia niekontrolowanym kontaktom osadzonych. System wentylacji działał sprawnie. Wszystkie cele posiadały sprawną wentylację grawitacyjną. We wszystkich celach zamontowane były otwierane okna bądź lufciki oraz wolno przepływowe kratki wentylacyjne, celem zapewnienia przepływu powietrza. Wentylacja zarówno w celach więziennych i pomieszczeniach pomocniczych podłączona jest prawidłowo i spełnia wymagania przewidziane prawem budowlanym, a przewody wentylacyjne są drożne. Przesłony w oknach zostały zamontowane zgodnie z zasadami sztuki budowlanej i posiadają wymagane atesty i certyfikaty. Mogą być wykorzystywane do celów, jakich zostały użyte. Nie powodują one gorszego oświetlenia cel. Wieczorem cele oświetlają świetlówki jarzeniowe odpowiednio zabezpieczone przed uszkodzeniem, a emitowane przez nie światło należy uznać za wystarczające do czytania i pisania. /okoliczności znane Sądowi z urzędu; kserokopia opinii biegłego z zakresu budownictwa K. H. wydana w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Łodzi o sygn. II C 878/08 k. 34-44/

W dniu 14 kwietnia 2014 r. została przeprowadzona przez biegłego sądowego z zakresu budownictwa K. Ś., wizja lokalna cel mieszkalnych w pozwanym areszcie. Po przeprowadzonej wizji biegły w swojej opinii potwierdził, że przesłony zostały zaprojektowane i wykonane zgodnie z przepisami i normami, nie ograniczając dopływu powietrza, jak również z uwagi na wielkość otworów okiennych, nie ograniczając przenikania światła do pomieszczeń. Montaż przesłony wynika z przepisów specjalnych dla zakładów karnych i aresztów śledczych. Wentylacja w celach jest zgodna z przepisami, możliwa poprzez-otwory okienne (większe od podanych według wytycznych). Istniejące przewody wentylacyjne służą do wentylacji kąpika sanitarnego, który obecnie jest wydzielany do pełnej wysokości pomieszczenia ściankami typu lekkiego. Przewody wentylacyjne podlegają okresowym kontrolom przez osoby uprawnione i są poddawane naprawom bieżącym i według wskazań osoby uprawnionej. Przewody wentylacyjne były poddawane okresowym kontrolom stanu technicznego zgodnie z przepisami. Stan techniczny instalacji grzewczej jest zgodny z obowiązującymi przepisami i zapewnia właściwe warunki cieplne w pomieszczeniach, które nie zmieniały swojego przeznaczenia użytkowego od momentu oddania do użytku. Przy dużych różnicach temperatur zewnętrznych i wewnętrznych może okresowo wystąpić obniżenie temperatury, z uwagi na stary system grzewczy i jego opóźnienia w podniesieniu temperatury czynnika grzewczego /jest to z reguły proces krótkotrwały, gdyż grzejniki nie posiadają,

zgodnie z przepisami zaworów regulacyjnych przy grzejnikach, i czynnik cieplny o wysokiej temperaturze przepływa bez ograniczeń przez grzejnik, dając wyższą temperaturę w pomieszczeniu (jest to system bardzo nieekonomiczny, ale wynikający ze specyfiki użytkowania i przepisów specjalnych). Stan techniczny stolarki okiennej, zastany przez biegłego, podczas wizji, wskazuje, że nie on idealny, z uwagi na długi okres eksploatacji w trudnych warunkach niszczenia i dewastacji przez osadzone. Brak wyraźnych odkształceń skrzydeł okiennych lub wypaczeń. Skrzydła zamykają się bez specjalnych problemów. Skrzydła wyposażone są w kilka rodzajów zamknięć: fabryczne tzw. oliwki, klamki do skrzydeł okiennych, zasuwki dwuelementowe montowane na ramach skrzydła okiennego i ościeżnicy. Wszystkie klamki pozwalają na dokładne domknięcie skrzydła okiennego. W skrzydłach okiennych drewnianych nie występują uszczelki, co po wieloletnim intensywnym użytkowaniu i braku możliwości dalszej regulacji, może dawać uczucie przewiewu (w formie mikroszczelin stosowanych obecnie w nowej stolarce w celu wymuszenia obiegu powietrza w pomieszczeniach). Cele wizytowane przez biegłego były doświetlone prawidłowo światłem słonecznym, ponadto cele były oświetlone światłem sztucznym o parametrach przewyższających wymagania dla pomieszczeń. /kserokopia opinii biegłego z zakresu budownictwa K. Ś. wydana w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi o sygn. I C 18/11 - k. 168-171 odw./

W dniu 16 maja 2014 r. odbyła się wizja lokalna cel AŚ w Ł. z udziałem biegłego sądowego z zakresu budownictwa K. H.. Po przeprowadzonych oględzinach biegły wydał opinie, w której stwierdził, iż cele mieszkalne pawilonów Aresztu Śledczego wybudowane były zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami prawa budowlanego. Obecnie trwają, na bieżąco, prace poprawiające standard pomieszczeń cel, chociażby poprzez wydzielanie kącików sanitarnych. Wszystkie cele mieszkalne, z wyjątkiem cel mieszkalnych będących w remoncie (cela nr 123 w pawilonie a, oraz cela 84 w pawilonie B) spełniają warunki zasiedlenia, i wynoszą powyżej 3m² na osobę. Procesu dezynfekowania nie przeprowadza się w celach, jedynie przeprowadza się dezynsekcję (przeciwko robactwu) w 90% cel przejściowych, pawilonu A. W części oknach cel mieszkalnych występują blendy skośne. Wykonane są w konstrukcji nośnej i ochronnej z kształtowników metalowych, w których osadzone są szyby ze szkła zbrojonego. Blendy te spełniały warunki obowiązujące w okresie budowy pawilonów. Obecnie są systematycznie wymieniane. W pozostałych przypadkach występują blendy „równoległe”. Są to blendy spełniające wymagania prawa budowlanego, w zakresie obowiązujących przepisów. Do odbiorników wody (umywalka i wc) znajdujących się w kącikach sanitarnych w celach mieszkalnych, dostarczana jest tylko woda zimna. W zakresie cyrkulacji powietrza, to każda cela mieszkalna posiada okno otwierane do wewnątrz oraz kratkę wentylacyjną, zapewniającą wentylację grawitacyjną. Przeprowadzane są systematyczne kontrole przewodów wentylacyjnych przez uprawnione służby (kominiarskie) co do prawidłowego ich działania. Same przekroje poprzeczne przewodów pionowych pozostają cały czas bez zmian. Natomiast często występują przypadki przesłaniania krutek wentylacyjnych przez osadzone. Kąciki sanitarne w celach mieszkalnych, pomimo że warunki techniczne jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, nie obowiązują aresztów śledczych oraz więzień w zakresie warunków dla pomieszczeń sanitarnych, to przedmiotowe cele mieszkalne posiadają kąciki sanitarne które spełniają te warunki, za wyjątkiem celi nr 69 w pawilonie A, w której to celi mieszkalnej, która stanowi celę jednoosobową izolacyjną brak jest wydzielenia kącika sanitarnego. W pozostałych celach (poza celą nr 69 pawilonu A) kąciki sanitarne są wydzielone drzwiami płytowymi do wysokości ok. 200cm, bądź drzwiami płytowymi do wysokości ok. 120cm z ruchomą zasłonką z tkaniny. Wszystkie cele mają zapewniony dostęp bezpośredni lub pośredni do wentylacyjnych przewodów pionowych. Te przypadki nie mają zasadniczego znaczenia dla spełnienia funkcji jakie mają zapewnić kąciki sanitarne i są w zakresie zasłonek zmieniane. We wszystkich przypadkach, z wyjątkiem cel będących w remoncie, jest zainstalowana umywalka oraz miska ustępowa z deską sedesową. /kserokopia opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa K. H. wydana w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi o sygn. I C 818/13 k. 174- 186/

Osadzeni skarżą się, że latem w celach mieszkalnych jest za gorąco, a zimą za zimno. /przesłuchanie powoda k. 299; zeznania świadków: D. S. k. 271 odw.; B. C. k. 272; M. M. k. 336 odw./

Instalacja grzewcza sprawdzana jest co roku przed sezonem grzewczym. W styczniu 2014 r. sprawdzana była temperatura panująca w celach mieszkalnych - wahała się ona na poziomie ok. 20-22°C. /okoliczność znana Sądowi z urzędu/

W Areszcie są trzy łaźnie, usytuowane na najniższej kondygnacji, w każdym z pawilonów mieszkalnych. Każda składa się z przebieralni i pomieszczenia kąpielowego. Raz na tydzień osadzeni korzystają z łaźni. Kąpiel trwa 15-20 minut. /okoliczności znane Sądowi z urzędu; zeznania świadków: D. S. k. 271 odw.; B. C. k. 272; przesłuchanie powoda k. 299/

Wszystkie cele w Areszcie Śledczym w Ł. są skanalizowane i mają doprowadzoną jedynie zimną wodę. /okoliczności znane Sądowi z urzędu; zeznania świadków: Z. D. 218 odw.; D. S. k. 271 odw.; B. C. k. 272; Ł. S. k. 272 odw.; przesłuchanie powoda k. 299/

Kąciki sanitarne w celach są oddzielone od reszty celi, aczkolwiek nie pełną zabudową. Wysokość zabudowy sięga co najmniej 215 cm, z niższymi drzwiami lub przesłoną - około 150 cm. Drzwiczki kącika są wysokie do poziomu wizjera. Zabudowa kącików sanitarnych często nie sięga podłogi ani sufitu, także z uwagi na jeden pion wentylacyjny w celi. /okoliczności znane Sądowi z urzędu; zeznania świadka D. S. k. 271 odw.; Ł. S. k. 272 odw.; przesłuchanie powoda k. 299/

Każda z cel ma zainstalowane gniazda elektryczne, co umożliwia osadzonym korzystanie z odbiorników telewizyjnych i grzałek. W każdej celi jest miska. /okoliczności znane Sądowi z urzędu/

Oświetlenie w celach jest jarzeniowe. Żarówki są wymieniane przez administrację, po zgłoszeniu awarii przez osadzonych. /zeznania świadka Ł. S. k. 272 odw.; przesłuchanie powoda k. 299/

Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie z dnia 17 grudnia 2012 roku oświadczył, że nie stwierdził nieprawidłowości w zakresie sposobu zabudowy kącika sanitarnego. /kserokopia pisma k. 32-33/

W niektórych celach zarówno ściany jak i sprzęt kwaterunkowy były zniszczone i zużyte. /zeznania świadka Z. D. k. 218 odw.; D. S. k. 271 odw.; B. C. k. 272; Ł. S. k. 272 odw.; M. M. k. 336 odw.; przesłuchanie powoda k. 299/

Także łóżka i materace nosiły ślady zużycia i zniszczenia. /zeznania świadków: D. S. k. 271 odw.; B. C. k. 272; przesłuchanie powoda k. 300/

Pościel wydawana osadzonym była czysta. W miarę potrzeby była wymieniana. /zeznania świadków: D. S. k. 271 odw.; B. C. k. 272/

W celi nie było insektów. /zeznania świadka D. S. k. 271 odw.; Ł. S. k. 272 odw./

W Areszcie Śledczym w Ł. służba zdrowia zajmuje 12 pomieszczeń usytuowanych w pawilonach mieszkalnych. W Pawilonie B znajduje się pokój kierownika służby zdrowia, pokój lekarzy, sekretariat oraz gabinet przyjęć lekarzy specjalistów. Ponadto w każdym pawilonie mieszkalnym jest gabinet stomatologiczny i ambulatorium, w którym pełni dyżur pielęgniarka, a także przyjmuje pacjentów lekarz internista. /okoliczności znane Sądowi z urzędu/

Osadzeni zapisują się na wizyty lekarskie i oczekują na nie ok. 2-3 tygodni. /zeznania świadków: B. C. k. 272; Ł. S. k. 272 odw.; przesłuchanie powoda k. 299/

Na przeziębienie czy ból głowy bądź gardła osadzeni otrzymują środki przeciwbólowe. W takiej sytuacji nie stosuje się antybiotyków. /zeznania świadków: Ł. S. k. 272 odw.; B. C. k. 272/

W czasie pobytu w pozwanej jednostce powód korzystał z opieki medycznej. Kilkakrotnie był konsultowany u lekarza jak i psychologa. /przesłuchanie powoda k. 299-300/

Posiłki dla osadzonych przygotowywane są w kuchni znajdującej się w budynku wielofunkcyjnym. /okoliczność znana Sądowi z urzędu/

Posiłki są wydawane na talerzach a napoje w kubkach, zgodnych z wymaganiami zasadniczymi właściwych dyrektyw UE i są dopuszczone do obrotu na jej obszarze. Są one dopuszczone do kontaktu z żywnością. Sztućce, którymi

posługują się osadzeni są bezpieczne w kontakcie z żywnością i spełniają parametry jakościowe i ochrony środowiska. / deklaracje zgodności i certyfikaty k. 172-173/

W Areszcie działają dwie kantyny, w których osadzeni mający środki finansowe mogą kupować artykuły żywnościowe, wyroby tytoniowe, a także środki higieniczne, kosmetyki oraz niektóre artykuły przemysłowe. /okoliczność znana Sądowi z urzędu/

W Areszcie wykorzystywane są tradycyjne formy działalności kulturalno – oświatowej, takie jak wypożyczenie książek, nadawanie audycji przez radiowęzeł, oglądanie telewizji w świetlicy, organizowanie spotkań osadzonych z osobami spoza jednostki oraz konkursów tematycznych i dostarczanie prasy. /okoliczności znane Sądowi z urzędu; zeznania świadków: B. C. k. 272; : Ł. S. k. 272 odw./

Nie ma możliwości w pozwanej jednostce zapewnienia osadzonym ćwiczeń fizycznych. /zeznania świadka D. S. k. 271 odw./

W celi osadzeni mogą mieć własne odbiorniki telewizyjne. / przesłuchanie powoda k. 299-300/

Większość osadzonych w AŚ w Ł. korzysta z własnej odzieży. Na prośbę osadzonego można otrzymać odzież z jednostki penitencjarnej. Korzystanie z własnej odzieży jest nobilitujące, jest postrzegane przez osadzonych jako nagroda. / zeznania świadków: D. S. k. 272; B. C. k. 272/

Podczas pobytu w Areszcie Śledczym w Ł., powód nie zgłaszał żadnych uwag odnośnie współosadzonych. Podczas rozmów z psychologiem czy wychowawcą powód atmosferę w celi określał jako dobrą i nie zgłaszał żadnych uwag ani skarg. /kopie wydruków z systemu (...)net dotyczące powoda i notatki psychologa k. 45-66/

Powód w pozwanej jednostce kilkakrotnie korzystał z porady psychologa, a po przetransportowaniu go do Zakładu w T. także z porady psychiatry. Leczenie psychiatryczne podjął na początku 2014 r. i kontynuował je jedynie przez 1 miesiąc. Przerwał leczenie, gdyż wydawało mu się, że leki go otumaniają. /przesłuchanie powoda k. 299/

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się na powołanych i nie budzących wątpliwości dowodach z dokumentów. Sąd oparł się także na zeznaniach świadków i powoda uwzględniając przy tym fakt, iż świadkowie będący współwięźniami skarżyli się ogólnie na złe warunki panujące w jednostkach penitencjarnych, nie wskazując żadnych konkretnych okoliczności odnoszących się do osoby samego powoda. Świadkowie ci w swoich zeznaniach odnosili się także do okoliczności nie mających żadnego znaczenia dla sprawy dotyczące ogólnych, ich zdaniem, niewłaściwych warunków panujących w pozwanej jednostce. Sąd odmówił waloru wiarygodności zeznaniom świadków oraz powoda w zakresie zawilgocenia i zagrzybienia cel mieszkalnych czy ich wyziębienia zimą do 0 °C. Opisywane przez świadków zagrzybienie, zawilgocenie, czy wyziębienie cel nie znalazły potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym. Oczywiście jest, że osoby pozbawione wolności, przebywają w areszcie czy zakładzie karnym wbrew swojej woli i mają tendencję do narzekania i opisywania wszystko w sposób bardziej negatywny niż jest to w rzeczywistości. Trudno bowiem oczekiwać od nich zadowolenia z przymusowego pobytu w takim miejscu.

Podobnie powód realia życia penitencjarnego opisuje w sposób tendencyjny i przejaskrawiony, narzekając przede wszystkim na niewłaściwą opiekę medyczną, co nie znalazło potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym. Oceniając zeznania powoda opisujące niewłaściwą opiekę medyczną, Sąd nie dopatrywał się żadnych działań pozwanego naruszających dobro powoda. Jak sam przyznał powód skorzystał z wizyt lekarskich, ale także z konsultacji psychologicznych. Należy uznać za całkowicie wiarygodne słowa powoda, że po dostaniu się do aresztu jego stan psychiczny uległ pogorszeniu, aczkolwiek nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Nie ma wątpliwości, że wszyscy trafiają do aresztu wbrew własnej woli i tamtejszy świat u większości może wywoływać gorsze samopoczucie psychiczne, a nawet depresję.

Postanowieniem z dnia 2 września 2014 r. Sąd oddalił wnioski dowodowe strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych, a także z przeprowadzenia oględzin cel, w których przebywał osadzony, o zobowiązanie Dyrektora AŚ

w Ł. do wskazania nazwisk i miejsc zamieszkania wszystkich współosadzonych z powodem, wychowawców powoda, i innych osób z administracji tej jednostki penitencjarnej, dopuszczenie dowodu z zeznań wychowawców powoda, dopuszczenie dowodu z dokumentacji medycznej powoda, wystąpienie o przesłanie z Centralnego Zarządu Służby Więziennej skarg złożonych przez powoda dotyczących warunków w AŚ w Ł. oraz dowód z przesłuchania świadka P. S. w celu wskazania przez niego nazwisk i adresów osób współosadzonych z powodem, wychowawców powoda i innych osób zatrudnionych w pozwanej jednostce. Dowody wskazane przez stronę powodową nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy bądź były powołane na okoliczności nie budzące wątpliwości. Przeprowadzenie oględzin cel pozwoliłoby na zbadanie stanu tych cel na chwilę obecną, co jeszcze nie pozwala stwierdzić, czy cele te w takim stanie były w czasie osadzenia w nich powoda. Obecnie mogły być po remoncie, a zatem w stanie dużo lepszym, ale zarówno dobrze z uwagi na dużą rotację osadzonych i dokonywaną przez nich dewastację mogły być w stanie dużo gorszym niż dwa czy trzy lata temu. W ocenie Sądu także pozostałe dowody, o które wnioskowała strona powodowa, nie pozwalałyby na ustalenie w sposób pewny okoliczności, na które zostały powołane. Sąd oddalił także wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych okulisty i ortopedy, którzy mieliby potwierdzić, że problemy zdrowotne powoda w zakresie narządu wzroku wynikają z niewłaściwego oświetlenia czy że dolegliwości powoda ze strony kręgosłupa wynikają z niewygodnych materacy, jako że biegli lekarze są w stanie ocenić jedynie stan zdrowia powoda, nie mają jednak możliwości stwierdzenia, że ewentualne dolegliwości są wynikiem wadliwego oświetlenia czy stanu materacy, nie znając przy tym stanu oświetlenia jak i materacy, z których korzystał powód. Ponadto biegły ortopeda nie jest władny badać stanu zdrowia kręgosłupa powoda – w zakresie swojej specjalizacji może on jedynie ustalić stan zdrowia ortopedycznego powoda. Wnioski te podlegały także oddaleniu z uwagi na fakt, że strona powodowa w niniejszej sprawie nie podnosiła zarzutu pogorszenia widzenia powoda czy pojawienia się dolegliwości ze strony kręgosłupa, a skarżyła się jedynie na niewłaściwe warunki bytowe w pozwanej jednostce naruszające jego dobro osobiste w postaci godności.

Gdy chodzi zaś o wnioski powoda zmierzające do nałożenia na sąd obowiązku gromadzenia dowodów za powoda, ustalenia adresów świadków, podlegały one oddaleniu jako niedopuszczalne i zmierzające do naruszenia zasady równego traktowania stron przez sąd w procesie. Nie jest bowiem dopuszczalne, aby sąd za jedną ze stron postępowania gromadził dowody które mają zmierzać do wykazania jej racji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo jest niezasadne i zasługuje na oddalenie w całości.

W niniejszej sprawie powód, powołując się na art. 24 k.c. i art. 448 k.c., dochodził zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych.

Analizując żądanie powoda, pełnej podstawy prawnej tego zadośćuczynienia należy poszukiwać w przepisach art. 23 k.c. i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c.,

Treść art. 23 k.c. wskazuje na to, że dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną prawa cywilnego i to niezależnie od ochrony przewidzianej przez inne przepisy. W przepisie tym podano otwarty katalog chronionych dóbr osobistych, do których niewątpliwie należą również godność i prawo do humanitarnego traktowania. Przy czym ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego, nie może być dokonana według miary indywidualnej wrażliwości osoby, która czuje się dotknięta zachowaniem innej osoby, ale musi być dokonana przy stosowaniu kryteriów obiektywnych (tak też S.A. w Łodzi w wyroku z dnia 28 sierpnia 1996, I ACr 341/96, OSA nr 7-8 z 1997 r., poz. 43). Liczy się więc społeczny odbiór danego zachowania, oceniany według kryteriów właściwych dla ludzi rozsądnych i uczciwych. Ocena czy dobro osobiste człowieka zostało zagrożone lub naruszone wymaga zastosowania kryteriów o charakterze obiektywnym. Nie ma tu bowiem znaczenia subiektywna reakcja i odczucia pokrzywdzonego, lecz istotny jest odbiór danego zachowania przez osoby trzecie i reakcja opinii publicznej (SN w wyroku z 26 października 2001 r., V CKN 195/01, LEX nr 53107).

Nie każde naruszenie dobra osobistego daje jednak prawo do skorzystania z ochrony prawa cywilnego. W myśl bowiem art. 24 k.c. ochrona taka przysługuje jedynie przed bezprawnym naruszeniem dobra osobistego. Bezprawne jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet

świadomość sprawcy. Omawiany przepis wprowadził ponadto domniemanie bezprawności naruszenia dobra. Każde więc naruszenie kwalifikowane jest jako bezprawne. Skutkuje to przerzuceniem ciężaru wykazania przyczyn, dla których nastąpiło naruszenie na sprawcę i to jego obciąża ryzyko nie wyjaśnienia wszystkich okoliczności. Dlatego w procesie o ochronę dóbr osobistych, pozwany ma obowiązek wykazać, że jego działanie nie było bezprawne. Okolicznościami kontratypowymi wyłączającymi bezprawność są np.: zgoda poszkodowanego, działanie w ramach obowiązku prawnego, wykonywanie własnego prawa podmiotowego, obrony koniecznej, czy wreszcie działanie podjęte w obronie uzasadnionego interesu społecznego lub prywatnego.

W przypadku bezprawnego naruszenia dobra osobistego art. 24 k.c. pozwala osobie, której dobro osobiste zostało naruszone żądać, aby sprawca naruszenia dopełnił czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, a w szczególności złożył oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach określonych w kodeksie cywilnym, może również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny.

W przedmiotowej sprawie powód podnosi, że dobrem osobistym zagrożonym działaniem administracji Aresztu Śledczego jest prawo do godności.

Zgodnie z treścią art. 30 Konstytucji przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanowione tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Doniosłe znaczenie dla ochrony dóbr osobistych ma także konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) zawierająca katalog praw i wolności przysługujących każdemu człowiekowi. Natomiast w myśl postanowień Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, przyjętej w Nicei, godność ludzka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona. Każdy ma prawo do poszanowania swej integralności fizycznej i psychicznej.

Standardy humanitarnego traktowania więźniów wyznacza przede wszystkim orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. O nakazie humanitarnego traktowania więźniów stanowi również art. 10 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167), zgodnie z którym każda osoba pozbawiona wolności ma być traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem jej przyrodzonej godności. Standardy traktowania więźniów wyznaczone są również przez Wzorcowe reguły minimalne postępowania z więźniami, przyjęte w Genewie w 1955 r. oraz Europejskie reguły więzienne, przyjęte przez Radę Europy w 2006 r.

Na gruncie prawa polskiego sytuacja prawna osób pozbawionych wolności uregulowana jest w sposób ogólny w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. „Kodeks karny wykonawczy” (Dz.U. Nr 90 z 1997 r., poz. 557 z późn. zm.).

Ustawodawca wśród naczelných zasad k.k.w. wymienił w art. 4 zasadę humanitaryzmu, która zakłada, że kary, środki karne, zabezpieczające i zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego. Skazany zachowuje także prawa i wolności obywatelskie. Ich ograniczenie może wynikać jedynie z ustawy oraz z wydanego na jej podstawie prawomocnego orzeczenia.

W myśl art. 5 k.k.w. skazany jest podmiotem określonych w kodeksie praw i obowiązków. Katalog praw skazanych wyliczony jest w art. 102 k.k.w., gdzie w pkt 1 mowa jest o tym, że skazany ma prawo do: odpowiedniego ze względu na zachowanie zdrowia, wyżywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny.

Warunki bytowe osadzonego w zakładzie karnym bądź areszcie śledczym określa m.in. art. 110 k.k.w. zgodnie z którym skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej (§ 1). Powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy

zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy (§2). Dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić skazanego na czas określony, nie dłuższy niż 14 dni, w warunkach, o których mowa w § 2 zdanie drugie, w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m², nie mniej jednak niż 2 m², jeżeli zachodzi konieczność natychmiastowego umieszczenia w zakładzie karnym lub areszcie śledczym nieposiadającym wolnych miejsc w celach mieszkalnych:

- 1) skazanego na karę pozbawienia wolności przekraczającą 2 lata,
- 2) skazanego określonego w art. 64 § 1 lub 2 oraz art. 65 Kodeksu karnego,
- 3) skazanego za przestępstwo określone w art. 197-203 Kodeksu karnego,
- 4) skazanego, który samowolnie uwolnił się od odbywania kary pozbawienia wolności,
- 5) skazanego, który korzystając z zezwolenia na czasowe opuszczenie zakładu karnego lub aresztu śledczego, nie powrócił w wyznaczonym terminie,
- 6) przetransportowanego na polecenie sądu lub prokuratora z innego zakładu karnego lub aresztu śledczego, w celu udziału w rozprawie lub innych czynnościach procesowych,
- 7) osoby tymczasowo aresztowanej, ukaranej karą porządkową lub co do której zastosowano inne środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności. (§2b).

Sąd ma świadomość, że przeludnienie zakładów karnych należało, do II połowy 2009r., do najtrudniejszych problemów praktyki wykonywania kary pozbawienia wolności i prowadziło ono do naruszenia standardów postępowania z osobami pozbawionymi wolności. Na temat przeludnienia w takich jednostkach wypowiedział się właśnie Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie sygn. akt SK 25/07 (Dz.U. z 2008r. Nr 96 poz. 620) uznając za niekonstytucyjny przepis art. 248§1 k.k.w. odraczając jednak utratę jego mocy obowiązującej do dnia 6 grudnia 2009 r. Trybunał uznał art. 248 § 1 k.k.w. za niekonstytucyjny z uwagi na niedookreślenie, o ile powierzchnia ta może być mniejsza (np. poprzez sformułowanie „nie mniejsze niż”) oraz ze względu na fakt, iż czas trwania takiej nadzwyczajnej sytuacji jest ujęty w przepisie jako „czas określony”.

Warunki pozbawienia wolności istniejące w przeludnionych celach prowadzą się do sformułowania zarzutu niehumanitarnego, bądź niehumanitarnego traktowania osadzonych. Sposób niehumanitarnego traktowania musi jednak osiągnąć pewien minimalny poziom dolegliwości. Ocena tego minimum jest relatywna i uzależniona od wszystkich okoliczności sprawy, takich jak długość osadzenia w takich warunkach, następstwa psychiczne i fizyczne oraz, w niektórych przypadkach, płeć, wiek, stan zdrowia osadzonego. Warunki wykonywania kary nie powinny być źródłem dolegliwości innych niż związanych bezpośrednio z pozbawieniem wolności. (por. Wyrok ETPC z 6 marca 2001 r. w sprawie *Dougoz v. Grecja* sygn. akt 40907/98, LEX nr 76229)

W ocenie Sądu przeludnienie aresztów śledczych i zakładów karnych może wpływać w istotny sposób zarówno na pogorszenie się warunków zdrowotnych, sanitarnych i bytowych uwięzienia, jak i na panujące wśród osadzonych nastroje. Utrzymujące się stłoczenie ludzi na zbyt małej przestrzeni powoduje narastanie stresów i agresji, sprzyja częstszemu popełnianiu przestępstw przez osadzonych i jest podłożem wielu protestów. Jednocześnie ulegają wówczas znacznemu ograniczeniu możliwości prowadzenia przez Służbę Więzienną resocjalizacyjnego oddziaływania na skazanych. Należy podzielić pogląd, iż umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi o powierzchni przypadającej na osadzonego mniejszej niż 3 m² może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia dóbr osobistych.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy, jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, powód w pozwanej jednostce nie przebywał ani jednego dnia w przeludnionej celi. Przypadająca na jednego osadzonego powierzchnia celi wynosiła co najmniej 3 m².

Przy żądaniu przyznania odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia na rzecz poszkodowanego podstawowym kryterium oceny sądu winien być bowiem rozmiar ujemnych następstw w jego sferze psychicznej, bowiem celem przyznania ochrony w formie majątkowej jest zrekompensowanie i złagodzenie doznanej krzywdy moralnej. Z uwagi, że nie doszło do przeludnienia cel, nie mogło też z tego powodu dojść u powoda do ujemnych następstw psychicznych.

Powód nie wykazał, aby pobyt w pozwanej jednostce, mógł wywołać u niego negatywne skutki psychiczne, zdrowotne bądź fizyczne powodujące poczucie krzywdy, innej niż wynikająca z samego faktu pozbawienia walności i związanej z tym izolacji od świata zewnętrznego, ograniczenia swobody i wolnej woli decydowania o samym sobie. W tym wypadku powód powinien udowadniać, nie tyle złe warunki panujące w trakcie jego pobytu w celi, ale ewentualny ogrom poczucia własnej krzywdy, z tym związanej.

Przechodząc natomiast do szczegółowej analizy zarzutów sformułowanych przez powoda i mających świadczyć o naruszeniu jego dóbr osobistych przez pozwanego, podnieść należy, iż powód nie dowiódł, że miały cechy dręczenia lub upokarzania.

Sąd zważył, iż odbywanie kary pozbawienia wolności niesie ze sobą w sposób immanentny wiele dolegliwości wyrażających się nie tylko w pozbawieniu możliwości swobody i w dużej mierze intymności, z uwagi na konieczność przebywania i wykonywania czynności życia codziennego w ściśle określonych, niekomfortowych warunkach. Mając na względzie powyższe Sąd doszedł do przekonania, że samo osadzenie powoda w celi z częściowo wydzielonym kącikiem sanitarnym z wyłącznie zimną wodą bieżącą, czy też wyposażonej w zużyty sprzęt bądź częściowo zniszczone przedmioty osobistego użytku jak koce, albo materace, nie narusza jego godności, czy prawa do intymności. Także jarzeniowe oświetlenie stosowane w celach pozwanej jednostki nie narusza w żaden sposób godności powoda. Jest to typowe oświetlenie stosowane w wielu miejscach publicznych, w tym także w szkołach. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego w razie wypalenia się jednej z jarzeniówek, była ona wymieniana na nową.

Powyższą ocenę należy również odnieść do pozostałych zarzutów powoda dotyczących zamontowania w oknach przesłon, czy monitorowania pomieszczenia, w którym przeprowadzana jest kontrola osobista osadzonych. Kontrola osobista osadzonych musi być przeprowadzana z uwzględnieniem przede wszystkim bezpieczeństwa zarówno funkcjonariuszy, jak i samych osadzonych, co z całą pewnością zapewnia stały monitoring tych pomieszczeń. Przesłony w oknach nie utrudniają dopływu świeżego powietrza do cel jak i światła, uniemożliwiają natomiast kontaktowanie się osadzonych między sobą jak i z osobami z zewnątrz.

Sąd nie dopatrył się także naruszenia jakiegokolwiek dobra osobistego powoda poprzez zbyt długie oczekiwanie na wizyty lekarskie. Powód w razie potrzeby był konsultowany przez lekarza jak i korzystał z pomocy psychologa, natomiast sama konieczność oczekiwania na wizytę, nie przesądza o naruszeniu godności, tym bardziej, iż osoby pozostające na wolności, też wielokrotnie oczekują na wizyty lekarskie.

Powód w sposób ogólnikowy opisywał złe warunki panujące w celi, nie wskazując jednocześnie żadnych konkretnych okoliczności, czy też zdarzeń, które naruszałyby jego godność. Odnosząc się do tych ogólnych zarzutów Sąd nie dopatrył się, aby stan celi, w której przebywał powód nie odbiegał od standardu innych cel w Areszcie Śledczym w Ł. (aczkolwiek, bez wątplenia, nie odpowiadał on oczekiwaniom osadzonego), a cele były wyposażone w regulaminowy sprzęt kwaterunkowy z węzłem sanitarnym określonym w treści załącznika nr 3 do obowiązującego w dacie osadzenia powoda Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Zimna bieżąca woda, grzałka elektryczna oraz miska umożliwiały zagrzanie wody, chociażby do codziennego umycia się. Raz na tydzień osadzeni korzystali z łaźni, gdzie była ciepła woda. Place sacerow natomiast spełniały swoje zadanie.

Nie potwierdził się także zarzut powoda o stosowaniu w pozwanej jednostce sztućców i naczyń nieprzeznaczonych do spożywania pokarmów. Przedmioty te posiadają wymagane atesty i certyfikaty, z których wynika, że są dopuszczone do obrotu na obszarze UE do kontaktu z żywnością. Sztućce, którymi posługują się osadzeni są bezpieczne w kontakcie z żywnością i spełniają parametry jakościowe i ochrony środowiska.

Powód nie udowodnił natomiast, aby był osadzony w celach zagrzybionych czy niedogranych z osobami niezrównoważonymi emocjonalnie. W pozwanej jednostce osadzone są także osoby z zaburzeniami emocjonalnymi i powód mógł być zakwaterowany z takimi osobami w jednej celi, aczkolwiek nie wykazał w jakim okresie, w której celi, a także z którą z takich osób był osadzony. Jeżeli nawet przebywał w jednej celi z taką osobą, to nie ma podstaw do przyjęcia, że doszło w ten sposób do naruszenia jego dobra osobistego. Jak przyznaje sam powód osoby te nie były niebezpieczne dla otoczenia, one raczej groziły, że popełnią samobójstwo. Nie potwierdził się także zarzut powoda o braku zajęć KO. Część świadków będących osadzonymi w pozwany areszcie potwierdza, że uczestniczyli w takich zajęciach.

Reasumując stwierdzić należy, że ustalone przez Sąd fakty nie dają podstaw do przyznania powodowi zadośćuczynienia z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych. Samo niezadowolenie powoda ze standardów pomieszczeń mieszkalnych nie daje jeszcze podstaw do przyjęcia istnienia uchybień w funkcjonowaniu Aresztu. Nie można oczekiwać, iż miejsca, w których przebywają osoby pozbawione wolności, będą odpowiadały standardom hoteli czy innych zakładów prowadzących działalność komercyjną. Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, wskazać należy iż osoba osadzona musi liczyć się z ograniczeniami i dolegliwościami wynikającymi z wykonywania kary pozbawienia wolności (por. wyrok SN z 02.10.2007r., II CSK 269/07, opubl. Monitor Prawniczy, rok 2007, Nr 21, str. 1172). W ocenie Sądu warunki w celi nie były niegodziwe, a powód nie doznał cierpień, które pozwalałyby na przyjęcie, że naruszały jego godność, co uzasadniałoby przyznanie mu z tego tytułu zadośćuczynienia.

W tym miejscu na marginesie należy dodatkowo wskazać, że przy ocenie przestrzegania przez pozwanego minimalnych norm w zakresie standardów wykonywania kary pozbawienia wolności i ewentualnego naruszenia dóbr osobistych osadzonych nie można abstrahować od realnej sytuacji i kondycji finansowej Państwa, ogólnej sytuacji gospodarczej, w tym poziomu życia ogółu obywateli - także tych, którzy nie mają zapewnionego minimum socjalnego nie będąc karanymi karą pozbawienia wolności.

Mając powyższe na uwadze, zważywszy na okoliczności faktyczne rozpoznawanej sprawy, Sąd oddalił powództwo w całości.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zapadło w oparciu o art. 102 k.p.c. M. R. w całości przegrał sprawę, co w normalnym toku rzeczy oznaczałoby, że powinien on ponieść wszelkie związane z tym koszty, które pojawiły się po stronie jego przeciwnika procesowego. Ustawodawca przyznaje jednak Sądowi pewną swobodę w zasądzaniu kosztów procesu, gdy stosowaniu zasady odpowiedzialności za wynik sporu (art. 98 k.p.c.) sprzeciwiają się względy słuszności, co właśnie wyraża się stwierdzeniem, że w przypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może nie obciążać strony kosztami procesu w całości lub w części, do czego uprawnia go treść art. 102 k.p.c. Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie, zaistniały te warunki. Sąd miał przede wszystkim na uwadze trudną sytuację życiową i majątkową powoda (długotrwałe osadzenie w zakładzie karnym), w związku z czym doszedł do przekonania, że po jego stronie zachodzą okoliczności pozwalające, wyjątkowo, na odstąpienie od ogólnych reguł rządzących problematyką kosztów procesu. Przeciwnie zaś rozstrzygnięcie stanowiłoby dla niego nadmierną dolegliwość.

Z uwagi na to, że powód był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, a koszty z tym związane nie zostały przez powoda uiszczone, Sąd nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi tytułem świadczonej z urzędu pomocy prawnej na rzecz r. pr. F. K. kwotę 147,60 zł, przy czym rozstrzygnięcie w przedmiocie wysokości kosztów zastępstwa procesowego zapadło w oparciu o §10 ust. 1 pkt 25 w zw. z art. §2 ust 3, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. 2013 r., poz. 490 ze zm.).